

РОЗДІЛ 1

ОРГАНІЗАЦІЯ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Ю. С. Багатенко,
«Achillion hotel», м. Афіни, Греція

І. С. Зігунова
Сумський державний педагогічний університет
імені А. С. Макаренка

СУЧАСНІ УМОВИ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ В УКРАЇНІ

У роботі досліджено сучасні умови розвитку туристичної інфраструктури України, визначено її складові та вплив на успішність функціонування туристичної галузі. Окреслені сучасні проблеми розвитку вітчизняної інфраструктури туризму. Охарактеризовані світові тенденції розвитку туристичної інфраструктури та обґрунтовано їх доцільність упровадження в індустрію туризму України.

Ключові слова: інфраструктура туризму, складові туристичної інфраструктури, проблеми розвитку.

The paper examines the current conditions for the development of tourism infrastructure in Ukraine, identifies its components and their impact on the successful functioning of the tourism industry. Outlines current problems in the development of domestic tourism infrastructure. Describes global trends in the development of tourism infrastructure and justifies their feasibility for implementation in the tourism industry of Ukraine.

Keywords: tourism infrastructure, components of tourism infrastructure, development problems.

Постановка проблеми. Розвиток туризму значною мірою залежить від рівня сформованості туристичної інфраструктури, яка забезпечує транспортну доступність, розміщення та харчування туристів, інформаційні послуги та інші складові туристичного продукту [4]. У сфері туризму конкуренція приймає іноді дуже жорсткі форми. Недостатній рівень розвитку інфраструктури, зношеність матеріально-технічної бази, обмежені інвестиції та низька координація між суб'єктами господарювання стримують ефективне функціонування галузі та знижують її конкурентоспроможність на внутрішньому та міжнародному ринках. Керівники туристичних підприємств постійно піклуються про підвищення їх конкурентоспроможності, нарощування економічної міцності і знаходять шляхи для підвищення частки на туристичному ринку [3].

Успішність функціонування туристичного бізнесу залежить від стану туристичної інфраструктури в державі. Питанням розвитку інфраструктури туризму присвятили свої наукові праці вчені: Н. В. Бошота [2], Ю. М. Голей [3], В. С. Білозубенко, М. В. Корнеєв, К. М. Горб [1] та інші. Проте сучасні виклики, які має Україна у зв'язку з воєнним станом, негативно вплинули на стан туристичної інфраструктури в державі.

Метою дослідження є характеристика сучасних умов розвитку туристичної інфраструктури.

Виклад основного матеріалу. У сучасних реаліях глобального економічного розвитку інтеграція потенціалу ринків послуг виступає однією з ключових тенденцій. Значну перспективу в цьому контексті демонструє туристичний сектор, що вирізняється високим потенціалом розвитку та швидкою окупністю інвестицій.

Активна динаміка зростання, багатогранність соціальних функцій і зростання ваги туризму як важливого сегмента світової та національної економіки в умовах поглиблення процесів глобалізації зумовлюють потребу в гармонізації його розвитку з природними ресурсами, соціокультурними особливостями, екологічними вимогами, а також інформаційно-технологічними можливостями окремих держав і регіонів [1].

Туристичний сектор не лише стимулює економічне зростання, але й відіграє ключову роль у процесі відновлення світового господарства після подолання кризових явищ. Туризм нині виступає одним із найприбутковіших сегментів світової економіки, забезпечуючи для багатьох країн вагомий фінансовий внесок у національні бюджети та формуючи основи сталого соціально-економічного розвитку.

Розвиток світової економіки в постіндустріальну епоху супроводжується стрімким зростанням сектору послуг, де туристичний ринок залишається одним із найдинамічніших. Це зумовлює те, що індустрія туризму не тільки займає ключові позиції у розвитку економік провідних країн світу та держав із традиційно розвиненим туризмом, але й суттєво сприяє економічному зростанню країн, які зуміли створити конкурентоспроможну туристичну галузь в умовах сучасності [7].

Інфраструктура туризму є важливою складовою туристичної галузі, яка забезпечує умови для ефективного розвитку туризму та обслуговування туристів. Вона охоплює сукупність матеріальних та

нематеріальних ресурсів, підприємств, організацій і об'єктів, що взаємодіють між собою для надання туристичних послуг [5].

Як зазначають автори В. С. Білозубенко, М. В. Корнеєв, К. М. Горб [1], туристична інфраструктура – це сукупність різних технічних та господарських об'єктів, які забезпечують функціонування туристичної галузі.

Інфраструктура туризму є матеріальною базою функціонування тургалузі та визначає її конкурентоспроможність на світовому ринку туристичних послуг. До неї належать:

- транспортна інфраструктура;
- інфраструктура готельно-ресторанного господарства;
- санаторно-курортні заклади;
- заклади харчування;
- інфраструктура дозвілля та рекреації;
- інженерні мережі
- інформаційна інфраструктура тощо [1; 4].

Розвиток інфраструктури має нерівномірний характер і значною мірою залежить від інвестиційної привабливості регіонів. Серед ключових проблем виділено:

- недостатній рівень фінансування інфраструктурних проєктів;
- моральне та фізичне зношення матеріально-технічної бази;
- слабку інтеграцію в міжнародні туристичні мережі;
- нерівномірний територіальний розвиток;
- недосконалість державного регулювання та управління галуззю [2].

В умовах сучасних глобалізаційних викликів, воєнних дій в Україні, підвищення ролі цифровізації в суспільстві, питання розвитку туристичної інфраструктури набуває особливої актуальності.

Розвиток інфраструктури туризму є ключовою передумовою підвищення конкурентоспроможності України на світовому туристичному ринку. На сучасному етапі туристична інфраструктура країни характеризується значним зносом матеріальної бази та нерівномірним розвитком між регіонами держави. Основними проблемами щодо функціонування інфраструктури туризму країни є низька якість транспортних шляхів, обмежена кількість готелів міжнародного рівня, недостатнє фінансування інфраструктурних об'єктів, а також негативний вплив воєнних дій останніх років. Попри це, Україна має значний природно-рекреаційний та

культурний потенціал, що може стати базою для інтенсивного розвитку туризму за умови модернізації виробничої інфраструктури. Для цього необхідно реалізовувати державні програми відновлення та залучати приватні інвестиції [1; 6].

Світові тенденції інфраструктури туризму включають: цифровізацію, енергоефективність, сталий розвиток, інклюзивність, що мають бути впроваджені в українській практиці [2]. У перспективі розвитку туристичної інфраструктури пріоритними стануть реконструкція транспортної мережі, відновлення об'єктів туристичної інфраструктури, упровадження екологічних технологій в туристичну інфраструктуру, створення безпечних і доступних умов для подорожей післявоєнних дій, а також інтеграція українського туристичного простору у європейську систему.

Висновки. Інфраструктура туризму є ключовою складовою ефективного розвитку туристичної галузі. Післявоєнне зростання туристичної галузі в Україні можливе лише за умови комплексного розвитку інфраструктури, поєднання державних стратегій та інноваційних технологій.

Модернізація та інноваційне оновлення інфраструктури туризму сприятимуть підвищенню конкурентоспроможності туристичних територій, зростанню інвестиційної привабливості та інтеграції у світовий туристичний простір. Реалізація запропонованих заходів дозволить забезпечити сталий розвиток туризму та підвищити соціально-економічні показники регіонів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Білозубенко В. С., Корнєєв М. В., Горб К. М. Розвиток туристичної інфраструктури країни в умовах глобалізації туризму. URL : <http://biblio.umsf.dp.ua/jspui/bitstream/123456789/3859/1/9.pdf> (дата звернення : 12.10.2025).
2. Бошота Н. В. Роль туристичної інфраструктури у діяльності підприємств туристичного бізнесу. *Scientific Notes of Lviv University of Business and Law*. 2018. № 18. С. 21 – 26. URL : <https://nzlubp.org.ua/index.php/journal/article/view/5> (дата звернення : 09.10.2025).
3. Голей Ю. М. Стратегія управління підприємствами виробничої та соціальної інфраструктури. *Економіка та суспільство*. № 15. 2018. С. 100 – 107.
4. Інфраструктура туризму: конспект лекцій. Для здобувачів вищої освіти, які навчаються за спеціальністю 242 «Туризм» за усіма формами навчання / Укладачі: О. В. Поступна, Н. А. Леоненко. Харків : НУЦЗУ, 2020. 233 с.
5. Невенченко А. І. Інфраструктура туризму : конспект лекцій. Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2016. 95 с.

6. Трегубов О. С. Формування інфраструктури туризму як умова вдосконалення діяльності підприємств туристичної сфери. URL : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2325> (дата звернення : 08.10.2025).
7. Чорненко Н. В. Організація туристичної індустрії : навчальний посібник. К. : Атіка, 2006. 264 с.

Ю. В. Безрученков

Луганський національний університет імені Тараса Шевченка

ПСИХОЛОГІЯ КУЛЬТУРНОГО ШОКУ В КОНТЕКСТІ МІЖНАРОДНОГО ТУРИЗМУ

У статті розглянуто психологічні особливості міжкультурної комунікації в контексті туристичної діяльності. Проаналізовано вплив культурних відмінностей на поведінку туристів, окреслено етапи переживання культурного шоку та визначено стратегії адаптації працівників туристичної сфери до мультикультурного середовища. Особливу увагу приділено поняттю «культурна гнучкість» як ключовій компетенції сучасного фахівця у сфері туризму.

Ключові слова: *міжкультурна комунікація, культурний шок, адаптація, культурна гнучкість, психологія туризму.*

The article examines the psychological aspects of intercultural communication in the context of tourism activities. The influence of cultural differences on tourists' behavior is analyzed, the stages of experiencing cultural shock are outlined, and the strategies of adaptation for tourism professionals to a multicultural environment are defined. Particular attention is given to the concept of cultural flexibility as a key competence of a modern specialist in the field of tourism.

Keywords: *intercultural communication, cultural shock, adaptation, cultural flexibility, psychology of tourism.*

Сучасний туризм є не лише економічною, а й соціокультурною категорією, що відображає процес глобалізації, взаємопроникнення культур і формування нових моделей поведінки. За визначенням Г. Хофстеде [2], культура є «колективним програмуванням розуму», що визначає способи мислення, сприйняття та взаємодії людей у певному соціальному контексті. Відповідно, у процесі туристичної комунікації неминуче виникають психологічні бар'єри, зумовлені відмінностями у цінностях, нормах і комунікативних стилях.

Поведінкові прояви туристів є результатом внутрішніх культурних установок і соціальних стереотипів. Дослідження І. Тромпенаарса [4] показують, що рівень індивідуалізму, дистанція влади, ставлення до часу та простору суттєво впливають на очікування туристів щодо сервісу та взаємодії. Наприклад, представники

західних культур очікують відкритої комунікації та персоналізованого підходу, тоді як туристи з азійських країн частіше орієнтовані на колективізм і формальність.

Культурний шок, описаний К. Обергом [3], є типовим психологічним феноменом у процесі міжкультурної взаємодії. Він включає етапи ейфорії, дезорієнтації, фрустрації, адаптації та інтеграції. У туристичному досвіді це може проявлятися як тривожність, дратівливість або емоційна виснаженість під час перебування в іншому культурному середовищі.

З іншої точки зору культурний шок визначається як комплекс емоційних, когнітивних і поведінкових реакцій, що виникають у процесі адаптації до нової культурної системи цінностей, норм і соціальних очікувань.

Соціально-когнітивне визначення культурного шоку звучить як когнітивно-афективний процес, пов'язаний із порушенням звичних схем інтерпретації соціальної реальності, що спричиняє тимчасову втрату почуття контролю й приналежності, що часто спостерігається у туристів.

Так у сфері туризму культурний шок визначається як психологічна реакція туриста на відмінність культурних кодів, звичаїв і соціальних норм, що може проявлятися як відчуття розгубленості, тривоги чи емоційного напруження під час перебування в іншій країні.

Тому ефективна міжкультурна комунікація у сфері туризму вимагає не лише володіння іноземними мовами, а й сформованої міжкультурної компетентності, що включає розуміння культурних контекстів поведінки, здатність розпізнавати відмінності у невербальних сигналах, прийняття різних ціннісних систем та вміння адаптувати власні комунікативні стратегії.

У практичному вимірі це означає, що фахівець з туризму має не лише перекладати слова, а й «перекодовувати» сенси – наприклад, враховувати, що для японського туриста тиша в спілкуванні може бути ознакою поваги, тоді як для італійця вона може сприйматися як байдужість.

Так за моделлю розвитку міжкультурної чутливості М. Беннета [1], процес адаптації до культурного різноманіття проходить кілька етапів – від заперечення і захисту до мінімізації, прийняття, адаптації та інтеграції. Працівники, які досягають рівня прийняття й адаптації, виявляють вищу психологічну стійкість, ефективніше

взаємодіють із туристами з різних культур і рідше потрапляють у конфліктні ситуації. Наприклад, менеджер рецепції, який розуміє, що скарга від британського гостя подається в обережній формі, але містить реальне невдоволення, зможе адекватно відреагувати, тоді як працівник без міжкультурної підготовки може проігнорувати проблему.

Психологічна підготовка до міжкультурних контактів також передбачає розвиток емпатії, гнучкості мислення та рефлексивних навичок. Емпатія дозволяє працівникові «відчути» стан гостя, гнучкість мислення – знаходити альтернативні рішення, а рефлексія – аналізувати власні емоції і помилки у спілкуванні. Такі навички формуються через інтерактивні тренінги міжкультурної чутливості, рольові ігри, симуляційні кейси, які відтворюють типові ситуації в туризмі: наприклад, неправильне тлумачення жестів, культурно обумовлені скарги чи специфічні очікування гостей різних національностей. Ефективною стратегією також є інтеграція курсів міжкультурної психології до навчальних програм з підготовки фахівців туристичної сфери.

Культурна гнучкість як компетенція майбутнього. Поняття «культурна гнучкість» (cultural flexibility) визначається сучасними дослідниками [5] як здатність особистості ефективно функціонувати в умовах культурного різноманіття, не втрачаючи власної ідентичності. У психологічному аспекті це означає наявність емоційного інтелекту, толерантності до невизначеності та когнітивної відкритості. Людина з високим рівнем культурної гнучкості не розцінює відмінності як загрозу, а як можливість для збагачення власного досвіду.

У контексті туристичної діяльності культурна гнучкість стає ключовим чинником професійної ефективності. Вона дозволяє працівникові швидко орієнтуватися у змінних комунікативних ситуаціях, ефективно реагувати на поведінкові особливості гостей і будувати довірливі стосунки. Наприклад, гід, який супроводжує групу туристів із країн Близького Сходу, повинен знати норми ввічливості, пов'язані з гендерними ролями чи харчовими обмеженнями, щоб уникнути непорозумінь.

Крім того, культурна гнучкість розглядається як компетенція майбутнього, адже в умовах глобалізації туристична індустрія дедалі більше потребує фахівців, здатних до міжкультурної

адаптації та психологічної витривалості. За результатами досліджень Всесвітньої туристичної організації, саме вміння швидко адаптуватися до культурного контексту клієнта є одним із ключових чинників, що впливають на рівень задоволеності туристів і повторні відвідування DESTИНАЦІЙ. Таким чином, культурна гнучкість не лише підвищує якість обслуговування, а й формує психологічну культуру взаємоповаги, необхідну для сталого розвитку туризму.

Висновки. Міжкультурна комунікація є фундаментальним чинником сучасного туристичного досвіду, адже саме через неї відбувається взаємодія представників різних культур, формування емоційного враження від подорожі та створення іміджу туристичної DESTИНАЦІЙ. Її ефективність безпосередньо залежить від психологічної готовності всіх учасників комунікаційного процесу – як туристів, так і працівників туристичної сфери – до сприйняття культурного різноманіття, прийняття іншості та здатності адаптуватися до нових соціокультурних умов.

Дослідження показують, що успішна міжкультурна взаємодія передбачає розвиток емоційного інтелекту, емпатії, рефлексії та толерантності до невизначеності, які виступають психологічними основами міжкультурної компетентності. Працівники, здатні розуміти символіку, невербальні коди та поведінкові патерни інших культур, не лише знижують ризик конфліктів, а й створюють позитивну атмосферу довіри, що безпосередньо впливає на рівень задоволеності клієнтів і репутацію туристичного продукту.

Особливого значення в цьому контексті набуває концепт культурної, яка є важливою професійною компетенцією XXI століття. Вона забезпечує здатність ефективно діяти в умовах культурного різноманіття, зберігаючи при цьому власну ідентичність. Культурно гнучкий фахівець не сприймає культурні відмінності як бар'єр, а як ресурс для розширення власного професійного та особистісного досвіду. Саме така установка сприяє формуванню інклюзивного та толерантного середовища в туристичній індустрії.

Формування міжкультурної компетентності та культурної гнучкості має стати пріоритетом освітньої підготовки майбутніх фахівців туризму. Це вимагає впровадження інтерактивних методів навчання – тренінгів, рольових ігор, симуляцій реальних ситуацій, міжкультурних обмінів, які дозволяють студентам на практиці засвоювати принципи ефективної комунікації у мультикультурному середовищі. Такий підхід сприятиме не лише професійній

адаптації, а й розвитку гуманістичних цінностей, що лежать в основі міжнародного співробітництва.

Отже, міжкультурна комунікація у туризмі виступає не лише інструментом взаєморозуміння між народами, а й психологічним механізмом гармонізації людських взаємин у глобалізованому світі. Її розвиток є запорукою ефективного, стійкого та етичного розвитку туристичної галузі, де кожна подорож стає актом культурного діалогу, а не лише споживанням вражень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Bennett, M. J. Towards Ethnorelativism: A Developmental Model of Intercultural Sensitivity / M. J. Bennett. In: Paige, R. M. (Ed.). Education for the Intercultural Experience. Yarmouth, ME: Intercultural Press, 1993. P. 21–71.
2. Hofstede, G. Culture's Consequences: Comparing Values, Behaviors, Institutions and Organizations across Nations. G. Hofstede. – Thousand Oaks, CA: Sage Publications, 2001. 596 p.
3. Oberg, K. Cultural Shock: Adjustment to New Cultural Environments. Practical Anthropology. 1960. Vol. 7. P. 177–182.
4. Trompenaars, F., Hampden-Turner, C. Riding the Waves of Culture: Understanding Diversity in Global Business. F. Trompenaars, C. Hampden-Turner. New York: McGraw-Hill, 2012. 265 p.
5. Spitzberg, B. H., Changnon, G. Conceptualizing Intercultural Competence. In: Deardorff, D. K. (Ed.). The SAGE Handbook of Intercultural Competence. Thousand Oaks, CA: Sage, 2009.

О. В. Ващенко, І. С. Зігунова

*Сумський державний педагогічний університет
імені А. С. Макаренка*

СІЛЬСЬКИЙ ТУРИЗМ ЯК СКЛАДОВА РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД УКРАЇНИ

У роботі проаналізовано ключові аспекти функціонування сільського туризму як елементу розвитку сільських територіальних громад України. Розглянуто вплив стратегічного планування на розвиток сільського туризму. Визначено основні інструменти та підходи до реалізації стратегії розвитку сільського туризму в сільських територіальних громадах на сучасному етапі та у післявоєнний період.

Ключові слова: *сільський туризм, сільська територіальна громада, стратегія розвитку.*

The paper analyzes key aspects of the functioning of rural tourism as an element of the development of rural territorial communities of Ukraine. The impact of strategic planning on the development of rural tourism is considered. The main tools and approaches to implementing the strategy for the development of rural tourism in rural territorial communities at the present stage and in the post-war period are identified.

Keywords: *rural tourism, rural territorial community, development strategy.*

Постановка проблеми. Сільський туризм є важливою складовою сучасної туристичної індустрії в багатьох країнах Європи [5]. Розвиток сільського туризму в територіальних громадах України є дієвим інструментом щодо розвитку сільських територій в державі. У післявоєнний час розвиток сільських територій буде надзвичайно актуальною темою та відповіддю на сучасні проблеми, спричинені війною.

Розвиток сільського туризму в територіальних громадах спонукає до покращення благоустрою сільських територій, садиб, стимулює розвиток соціальної інфраструктури та підвищенню життя селян.

Вчені Горшкова Л. [1], Застрожнікова І. [3; 4], Матвєєва О. [5], наголошують на необхідності розвитку сільського туризму в сільських територіальних громадах, з обов'язковим врахуванням його при стратегічному плануванні відбудови громад. Такий підхід спонукає до покращення благоустрою сільських поселень, оздобленню садиб, вулиць, стимулює розвиток соціальної інфраструктури села загалом, створюючи робочі місця.

Мета роботи – визначити вплив сільського туризму на розвиток сільських територіальних громад України та обґрунтувати шляхи його розвитку.

Виклад основного матеріалу. На сьогодні існує необхідність розробки стратегії розвитку сільського туризму в сільських територіальних громадах України, адже формування стратегічного бачення та стратегічних цілей розвитку туризму є основою для подальшого успішного розвитку громади на сьогодні та у післявоєнний час.

Розробка стратегії розвитку сільського туризму сільських територіальних громад повинна мати окреме місце у стратегічному плануванні громади [2].

Розвиток сільського туризму в сільських територіальних громадах є досить специфічним об'єктом стратегічного планування розвитку громади.

Побудова стратегії розвитку сільського туризму сільських територіальних громад є надскладним завданням.

Розвиток сільського туризму повинен посідати значне місце у стратегічному розвитку сільських територіальних громад як на сучасному етапі, так і в післявоєнному періоді, оскільки надає

можливість не лише організовувати комфортні місця для відпочинку туристів у громаді, але й створювати нові робочі місця на селі, завдяки розвитку підприємницької діяльності.

Розвиток сільського туризму відбувається на базі сільських садиб з використанням місцевих рекреаційних ресурсів та подієвих заходів на селі. Розвиток сільського туризму надасть можливість збільшувати надходження до бюджету громад.

Стратегія розвитку сільського туризму в територіальних громадах є системою вирішення важливих проблем та орієнтація на перспективи розвитку туризму не тільки на території громади, але і в країні в цілому [3; 4].

Стратегія розвитку повинна включати наступні підходи для її реалізації:

- проведення ревізії туристичних ресурсів громади;
- створення умов для сільських садиб та агросадиб;
- розробку туристичних маршрутів в сільських громадах;
- створення рекреаційно-спортивних майданчиків;
- створення плану фестивалів, виставок, ярмарків;
- покращення шляхів доступу до привабливих природних та історичних ресурсів на території громади;
- проведення заходів з сільським населенням з питань надання туристичних послуг;
- створення сторінки на веб-сайті громади, яка буде присвячена туристично-привабливим об'єктам на території громади тощо [2].

Спектр розвитку сільського туризму в сільських територіальних громадах повинен включати в себе наступні види діяльності: відвідування фермерських господарств, екскурсії до історичних та природних локацій, проведення сільських фестивалів, ярмарків тощо.

Пріоритетність розвитку сільського туризму в сільських територіальних громадах нашої країни зумовлюється нагальною необхідністю невідкладного розв'язання соціально-економічних проблем громад, які необхідно реалізовувати для розвитку туристичної галузі на сучасному етапі та у післявоєнному періоді.

Висновки. Сільський туризм позитивно впливає на розвиток сільських територіальних громад України. Успішність цього процесу залежить від розробки стратегії розвитку сільського туризму на основі загальної стратегії розвитку територій.

Сільський туризм сільських територіальних громад у після-воєнний час повинен стати базовим елементом розвитку соціально-економічної системи громади та сприяти розвитку сільських садиб, які надають послуги з туризму, а також сприяють розвитку малого підприємництва в громаді.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Горшкова Л. О. Перспективи розвитку сільського туризму в контексті забезпечення сталого розвитку. *Економіка та суспільство*. 2025. Випуск № 80. DOI : <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-80-153> (дата звернення : 15.11.2025).
2. Державна стратегія регіонального розвитку на 2021 – 2027 роки. Постанова Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2020 р. № 695. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text>. (дата звернення : 10.11.2025).
3. Застрожнікова І. В. Планування туристичного розвитку об'єднаних територіальних громад Приазовського регіону. *Механізми управління розвитком територій* : зб. наукових праць у 2 ч. Ч. 1. Житомир: Поліський національний університет, 2021. С. 63 – 65. URL : https://ecomap.chnu.edu.ua/media/h42f15wc/zbirnik_27102021.pdf. (дата звернення : 12.11.2025).
4. Застрожнікова І. В. Диверсифікація аграрного сектору туристичним підприємництвом в умовах діджиталізації. *Вісник ХНАУ ім. В. В. Докучаєва. Серія «Економічні науки»* : зб. наук. пр. / Харк. нац. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва. Харків : ХНАУ, 2020. № 3. С. 346 – 353. URL : <https://repo.btu.kharkov.ua/handle/123456789/2085> (дата звернення : 13.11.2025).
5. Матвеева О. Ю. Європейська парадигма сталого розвитку територіальних громад: досвід для України. *Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. Серія : Державне управління*. 2021. № 1. С. 148 – 157.

Р. О. Гончаров, В. С. Косик

*Сумський державний педагогічний університет
імені А. С. Макаренка*

ОСНОВНІ МОДЕЛІ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У роботі розглядаються основні моделі державного регулювання туристичної діяльності. Проаналізовано світовий досвід впливу держави на туристичну сферу, виділено ключові типи моделей. Досліджено особливості та виклики державного регулювання туризму в Україні в умовах воєнного стану. Показано, що ефективне регулювання вимагає комплексної державної підтримки та залучення приватного сектору.

Ключові слова: туризм, державне регулювання, модель, публічно-приватне партнерство, маркетингова політика.

The paper examines the main models of state regulation of tourism activities. The world experience of state influence on the tourism sector is analyzed; key types